

Jelentős állomásához érkezett az önkormányzati törvény vitaanyagáról és a közigazgatási reformról folytatott társadalmi diskurzus, egyeztetés. Ezúttal Kósa Lajos, a Fidesz-KDNP egyik meghatározó politikusa, Debrecen polgármestere, a Megyei Jogú Városok Szövetségének elnöke szólalt meg. Személyében olyan ember mondta el véleményét, javaslatát, aki a kormányzó pártszövetség tekintélyes alakjaként és az önkormányzati rendszer jó ismerőjeként a döntéshozatalra is hatással lehet.

Az ország újjászervezésének részeként az önkormányzatokat is újjá kell szervezni – mondta Orbán Viktor kormányfő 2011. május 21-én a [Megyei Jogú Városok Szövetségének közgyűlésén](#). A szövetség Székesfehérváron tartott, kétnapos közgyűlése után Kósa Lajos elmondta: Tállai Andrással, a Belügyminisztérium önkormányzati államtitkárával az önkormányzati rendszer átalakításával kapcsolatos kérdéseket vitatták meg, ugyanis a megyei jogú városok törvényhatósági jogot szeretnének kapni. Ez azt jelenti, hogy az államigazgatási feladatok maradjanak a nagyvárosoknál, amelyek ezt el tudják látni, a kialakítandó járásokban pedig létre kell hozni azokat az állami hivatalokat, amelyek a kisebb településektől átveszik az állami feladatokat.

A javaslat elemzése elé kell azonban bocsátanunk, hogy a városok törvényhatósági joggal való felruházása sokkal többet jelentett, mint az államigazgatási hatósági hatáskörök telepítését a megyei jogú városokba. A törvényhatósági jog elsősorban azt vonta maga után, hogy az ezzel rendelkező város kikerült a vármegye irányítása alól. (Ahogy a szabad királyi város kikerült a nemesi vármegye fennhatósága alól, például az adófizetés, bíraskodás területén.) A szabályrendeletek alkotásától a vagyoni, gazdálkodási önállóságig hosszan lehetne sorolni azokat a törvényhatósági jogosítványokat, amelyek mind megelőzték az államigazgatási

feladat- és hatáskörök ellátásának kérdését.

Amennyiben az államigazgatási hatásköröket 2013-tól gyakorló szervek köre kiegészül a törvényhatósági (megyei) jogú várossal, a megyei és járási kormányhivatalok mellé (közé) beékelődik a törvényhatósági jogú város. (A javaslat megvalósulása esetén feltételezzük ezt az elnevezést.) A megyeszékhely városban tehát működik majd a megyei kormányhivatal és mellette nem a járási kormányhivatal, hanem a jelenlegi polgármesteri hivatal utódjaként (elképzeltetve, hogy jelentős változtatás nélkül) a megyei jogú városi (törvényhatósági) és önkormányzati egyesített vagy közös hivatal együttese.

Kósa Lajos javaslatával az eddig körvonalazódó reformfolyamat lényeges és jelentős elemmel bővíthet, ezáltal érdekes kérdéseket vet fel a jogorvoslati rendszer felépítése. A médiában egymásnak ellentmondóan jelennek meg a leendő kormányhivatali struktúrát érintő hírek. Néha vezeti, néha irányítja a megyei kormányhivatal a járási kormányhivatalt, de előfordul, hogy a járási hivatalt, mint a megyei hivatal szervezeti egységét említik. Az újságíróknak persze nem írható elő az igazgatástudományban való jártasság, de a régi (fellebbezés elbírálására jogosult hatóságként vagy felügyeleti szervként eljáró) közigazgatási hivatal – jegyző felállás helyett az új megyei és járási (törvényhatósági) hivatalok rendszere kevésbé lenne szerencsés, még akkor sem, ha csak irányítási relációban, irányítási jogviszonyban lennének.

(Részlet az 5/1992. (I.30.) AB határozatból: Az Alkotmány a jogorvoslati jogot az alkotmányos alapjogok között rögzíti. Az, hogy az 57. § (5) bekezdése szerint a jogorvoslati jogot mindenki „a törvényekben meghatározottak szerint” gyakorolhatja, utalás az eltérő szabályozási lehetőségekre az egyes eljárásokban arra, hogy a jogorvoslatnak többféle formája lehet. A büntetések és intézkedések végrehajtásának menetében azonban a jogorvoslati jog, mint alkotmányos alapjog megköveteli, hogy az érdemi, ügydöntő, az elítélt helyzetét, jogait lényegesen befolyásoló határozat tekintetében a jogorvoslat biztosítsa a döntést hozó szervtől eltérő más szerv részéről a felülvizsgálatot, az állásfoglalást a döntés helyessége, törvényessége tekintetében, esetleg a döntés megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését. Vagyis a jogorvoslati jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a *más szervhez* vagy – jelen esetben a bv. bírói végzések tekintetében – ugyanazon *szervezeten* belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. Ugyanakkor az ilyen felülvizsgálatot nem biztosító jogorvoslat nem feltétlenül alkotmányellenes a nem érdemi, nem ügydöntő határozatok esetén.)

Megfontolásra érdemes, hogy a megyei jogú és – Debrecen polgármesterének ötlete nyomán – törvényhatósági joggal felruházott város hivatala által hozott államigazgatási határozatok ellen miképp alakul a jogorvoslat. A köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. évi XLII.

törvénycikk és a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. törvénycikk a középszintű igazgatás szerveiként a törvényhatóságot, azaz a vármegyét és törvényhatósági jogú várost jelölték meg. (Először még a székhelyszékekkel, kerületekkel, vidékkel egyetemben.) A törvényhatósági jogú város így első és másodfokú hatásköröket is gyakorolt. Az 1870. évi szabályozásban találjuk a következő mondatokat: az árva- és gyámügyek a belügyminiszterhez fellebbezhetők vagy például: egyesek az alispánnak sérelmes határozatait a belügyminiszterhez fellebbezhetik.

Nem kerülhetjük ki a téma kifejtésénél a közigazgatás rendezéséről szól 1929. évi XXX. törvénycikket, amely a következőképp rendezi közigazgatási ügyekben a hatóságok hatáskörét:

- másodfokon intézkedik (határoz); ha elsőfokú, hatóságként a törvényhatóság első tisztviselőjénél alsóbb önkormányzati hatóság járt el, közérdekű ügyekben a kisgyűlés, egyesek magánügyeiben, a törvényhatóság első tisztviselője; a községi költségvetések jóváhagyása, valamint a községi zárszámadások felülvizsgálása kérdésében az alispán;
- ha elsőfokú hatóságként a törvényhatóság első tisztviselője vagy vele egyenrangú vagy magasabb hatóság járt el, a miniszter; azokban az ügyekben azonban, amelyekben a közigazgatási bíróság eljárásnak van helye, már az elsőfokú határozat ellen van helye panasznak a közigazgatási bírósághoz.

A gyors és természetesen felületes történeti kitekintés ellenére valószínűsíthető, hogy a törvényhatósági jogú városok államigazgatási hatáskörben hozott határozatai ellen – ahol a jogszabály megengedi – a fellebbezést nem a miniszterhez, hanem a megyei kormányhivatalhoz kell a jövőben címezni. Az egyik érv emellett, hogy érezhető a politikai akarat, amely a megyei kormányhivatalok megerősítésére irányul. A másik a körvonalazódó rendszerből fakadó érv: amennyiben a járási hivatalok által intézett államigazgatási ügyekben a megyei kormányhivatal bírálja el a fellebbezést, akkor az ugyanazokat a hatásköröket gyakorló törvényhatósági jogú város döntései ellen is a megyei kormányhivatalhoz lehet fordulni jogorvoslatért. Itt tehát sérül a történelmi párhuzam, a megyei kormányhivatal maga alá gyűri a törvényhatósági jogú várost, az ugyanis az államigazgatási hatáskörök tekintetében nem a megyei, hanem a járási hivatal megfelelője lehet 2013-tól.

Két korábbi kérdésre szeretnék még válaszolni.

Az első a települési önkormányzat jegyzőjének *gyermekvédelmi és gyámügyi* feladat- és hatáskörének jövőjéről: megalapozatlan jóslatokba jogalkotási kérdésekben nem szívesen bocsátkoznánk, de kézenfekvő és valószínűsíthető a hatáskörök járási (törvényhatósági) hivatalba telepítése mellett szűk körben az önkormányzati hivatal vagy önkormányzati iroda szerepének meghagyása. (Kérelem beadás, nyilatkozat megtétele, nyomtatványok, információ nyújtása.)

A második a *gépjárműadóval* kapcsolatos adóztatási feladatok sorsa. Elképzelhető a járási (törvényhatósági) hivatalba telepítése, de szakmai, munkaszervezési szempontok mégis az ügyintézés önkormányzati hivatalban maradását indokolhatják. Az állami és az önkormányzati adóhatóság után a „kormányhivatali” adóhatóság létrehozása nem tűnik életszerűnek.

Talán szükségtelen, de jobb, ha nyomatékosítjuk: a felvetett kérdésekben a végső szót a döntéshozatalban résztvevő politikusok mondják ki.

Marton V. Krisztina

{irelatednews articleid="1402,1365"}